

Vragenlijst staatssteuntoets voor ad hoc* subsidies

Datum:	18 oktober 2022
Ingevuld door:	5.1.2e
Subsidieontvanger:	Universitair Medisch Centrum Groningen
Subsidienummer:	5.1.2e

* Met 'ad hoc' subsidies wordt bedoeld op subsidies die niet onder een bijzondere regeling of een bijzonder beleidskader vallen.

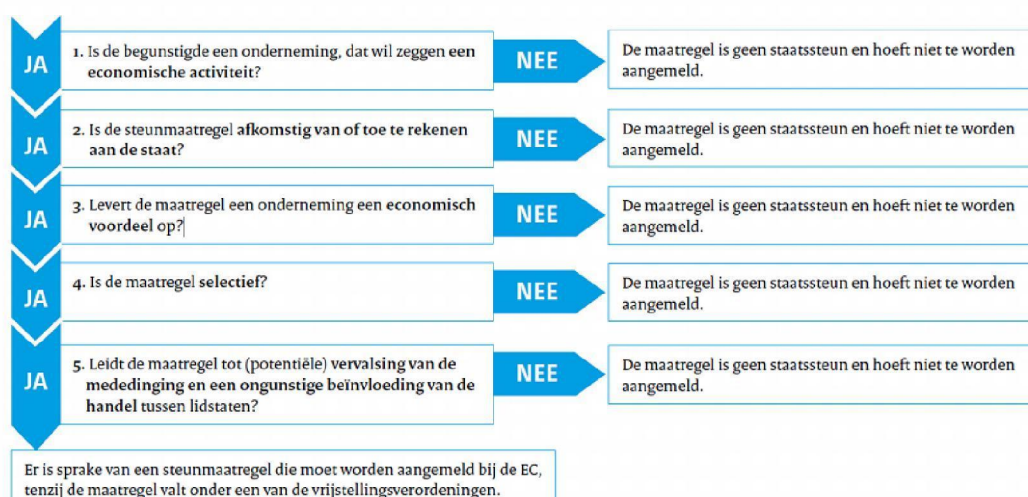
Deze toets dient om te beoordelen of een voorgenomen subsidie staatssteun oplevert.

Bij het verstrekken van een subsidie bestaat de mogelijkheid dat de subsidie kwalificeert als staatssteun. Wanneer staatssteun niet gerechtvaardigd kan worden en niet is aangemeld bij de Commissie is deze strijdig met het Europese recht en moet deze worden teruggevorderd van de aanvrager. Daarom wordt verstrekking van subsidie die niet in lijn is met de staatssteunregels door de Auditdienst Rijk (ADR) en de Algemene Rekenkamer (AR) als onrechtmatig gezien.

Wanneer uit de toets blijkt dat een voorgenomen subsidie staatssteun kan zijn, kan vaak – door bijvoorbeeld bepaalde voorwaarden op te nemen of de subsidie onder een uitzondering te brengen – worden voorkomen dat daadwerkelijk sprake zal zijn van ongeoorloofde staatssteun. Het is wel zaak dit in een vroeg stadium te onderkennen.

In Subsidieplein zijn vragen over staatssteun opgenomen. Bij specifieke subsidieregelingen en beleidskaders is vooraf generiek getoetst op staatssteun en kan worden volstaan met het beantwoorden van de vragen in Subsidieplein. Voor subsidies die alleen op basis van de Kaderregeling worden verstrekt dient vooraf per geval te worden getoetst op staatssteun. Om deze toets kwalitatief goed te kunnen uitvoeren is deze staatssteuntoets ontwikkeld.

De staatssteuntoets in Subsidieplein bestaat uit vijf gesloten vragen, die zijn samengevat in onderstaand stroomschema uit de 'Handreiking Staatssteun voor de overheid'.¹ Er is sprake van staatssteun als op alle vijf vragen 'ja' moet worden geantwoord.

Als hulpmiddel bij het beantwoorden van de vijf vragen in Subsidieplein is de navolgende vragenlijst ontwikkeld.

¹ De 'Handreiking Staatssteun voor de overheid 2016' is [hier](#) te vinden.

Als de uitkomst van de toets is dat er sprake is van staatssteun, neem dan contact op met WJZ via de [Dienstpostbus WJZ-Staatssteun](#) en stuur deze vragenlijst ingevuld mee. Voeg daarbij ook de aanvraag, het activiteitenplan en de begroting, als die er reeds zijn.

Als je twijfelt over het antwoord op de vragen raden we je aan eerste de 'Handreiking Staatssteun voor de overheid 2016' te lezen. Deze is [hier](#) te vinden.

Bovendien heeft WJZ een staatssteungroep op VWSnet waar het **Groeidocument 'Staatssteun voor de VWS-Praktijk'** te vinden is. Dit document is een handleiding waarin de hoofdvragen van de staatssteuntoets in detail worden doorlopen en daarbij een koppeling wordt gemaakt met de verschillende beleidsterreinen van VWS.

Mocht je er ook dan niet uit komen, neem dan ook via de [Dienstpostbus](#) contact op met WJZ.

Vraag 1: In een paar zinnen, waar gaat de subsidie om?

Subsidieontvanger:
Universitair Medisch Centrum Groningen (UMCG)

Omschrijving subsidie:
Het UMCG vraagt een projectsubsidie aan voor de periode van drie jaar. De projectsubsidie is bedoeld voor het volgende project: het opzetten van een Netwerk Persisterende Doodswens en Euthanasieverzoek op Psychische grondslag. Het doel van het project is het delen en vergroten van kennis en expertise over en het bevorderen van beschikbaarheid van passende zorg aan patiënten met een psychische aandoening met een persisterende doodswens, euthanasiewens en verzoek tot euthanasie.

Het toekomstig netwerk wordt vormgegeven door psychiaters, andere zorgprofessionals, ervaringsdeskundigen (vertegenwoordiging patiënten en naasten) en onderzoekers vanuit de GGZ. Hoewel de beoordeling van euthanasieverzoeken en het verrichten van euthanasie op psychische grondslag ook soms binnen de huisartspraktijk geschiedt zal het netwerk zich vooralsnog niet specifiek op huisartsen richten. Maar zij kunnen, net als andere geïnteresseerden, profiteren van het aanbod van het netwerk voor de GGZ. Alle kennis die door het netwerk gegenereerd wordt, is om niet voor een ieder beschikbaar.

Vraag 2: Welke activiteiten willen we subsidiëren?

Geef hieronder aan welke activiteiten we willen subsidiëren en om welk bedrag het per activiteit gaat. Geef zo nodig een toelichting bij iedere activiteit, bijvoorbeeld voor wie de activiteit is bedoeld en of de organisatie de activiteit zelf gaat uitvoeren of daar derden voor inhuurt. Als de subsidie op meer activiteiten ziet, breid dan de tabel naar beneden uit.

Nr.	Omschrijving activiteit	Bedrag €
1	<p>Bijeenkomsten/delen van kennis</p> <p>Het netwerk bevordert het uitwisselen van kennis en expertise tussen GGZ-instellingen, universitaire centra en het algemene ziekenhuis onder meer door het organiseren van bijeenkomsten.</p> <p><u>Doel:</u> het delen van kennis, expertise en best practices tussen zorgprofessionals binnen de GGZ over:</p> <ul style="list-style-type: none"> - het bespreken van persisterende doodswensen en het beoordelen van euthanasieverzoeken op psychische grondslag - het opstellen van beleid en (beleids-) visie document rondom 	<p>€ 52.649,00</p> <p>(De kosten voor zaalhuur, lunch, borrel zijn begroot op € 13.000)</p>

	<p>euthanasieverzoeken door de GGZ-instelling en de implementatie van de richtlijn van de NVvP. De richtlijn van de NVvP stelt voor dat een GGZ-instelling een (beleids)-visiedocument opstelt.</p> <ul style="list-style-type: none"> - het bevorderen, delen en initiëren van wetenschappelijk onderzoek over de genoemde thema's <p>Resultaat: door het delen van kennis, expertise en best practices wordt zorggedragen dat persisterende doodswensen bij patiënten eerder en beter besproken worden en euthanasieverzoeken van een patiënt meer door eigen behandelaars binnen de GGZ beoordeeld en vervolgd worden. Hierdoor ontstaat er een betere balans in verdeling tussen zorgvraag – regulier aanbod psychiatrie en de 'vangnetfunctie' van het ExpertiseCentrum Euthanasie.</p> <p>Producten:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Eén startbijeenkomst/symposium om het project te starten met alle deelnemers van het landelijke netwerk en externe deelnemers (± 120 deelnemers in totaal). De startbijeenkomst zal in september 2023 plaats vinden. - Twee netwerk- en samenwerkingspartners bijeenkomsten in 2 jaar: jaarlijks 1 bijeenkomst met alle deelnemers van het netwerk en de samenwerkingspartners (± 40 deelnemers). Inhoud: delen van kennis, expertise en ervaring over bovenstaande thema's, ruimte voor casuïstiekbespreking, landelijke ontwikkelingen, specifieke thema's op gebied van persisterende doodswensen en euthanasie op psychische grondslag, het grensvlak met suïcidepreventie en de context van palliatieve psychiatrie. - Drie voorbereidende bijeenkomsten per jaar met het kernteam(= de projectgroep van het netwerk). In totaal, 9 bijeenkomsten (5 fysiek). Inhoud: voorbereiden netwerk bijeenkomsten 	
2	<p>Ontwikkelen van scholingsaanbod</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Het ontwikkelen van een scholingsaanbod op het gebied van bespreken van doodswensen, beoordelen van euthanasieverzoeken op psychische grondslag. In het scholingsaanbod wordt uitdrukkelijk aandacht besteed aan het tijdige gesprek over de persisterende doodswens, de euthanasiewens en het euthanasieverzoek en het bieden van passende zorg hiervoor. Het scholingsaanbod wordt ontwikkeld door (vertegenwoordigers) van ggz organisaties voor psychiaters en andere zorgprofessionals die werkzaam zijn binnen de GGZ. 2. Het ontwikkelen van een scholingsaanbod op het gebied van het doen van second opinions. <p>Doelstelling:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Het vergroten van kennis en expertise in het bespreken van een doodswens, beoordelen van persisterende doodswensen en euthanasieverzoeken bij mensen met een psychische aandoening in de context van palliatieve psychiatrische zorg bij psychiaters en andere zorgprofessionals binnen de geestelijke gezondheidszorg. Zorgprofessionals buiten de GGZ kunnen gebruik maken van het ontwikkelde aanbod. 2. Het vergroten van kennis en expertise in het doen van second opinions in de beoordelingsfase van het euthanasietraject waardoor er meer psychiaters beschikbaar komen om de second opinions te verrichten. <p>Resultaat:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. door het delen van kennis, expertise en best practices wordt zorggedragen dat persisterende doodswensen bij patiënten eerder en beter besproken worden en euthanasieverzoeken van een patiënt meer door eigen behandelaars binnen de GGZ 	€ 105.846,00

	<p>beoordeeld en vervolgd worden. Hierdoor ontstaat er een betere balans in verdeling tussen zorgvraag – regulier aanbod psychiatrie en de 'vangnetfunctie' van het ExpertiseCentrum Euthanasie.</p> <p>2. Bevorderen dat euthanasietrajecten van een patiënt niet onnodig vertraagd worden doordat meer psychiaters second opinions (kunnen) doen.</p> <p><u>Product:</u></p> <p>1. Scholingsaanbod voor zorgprofessionals (multidisciplinair: psychiaters en andere zorgverleners) in de GGZ: bespreken van (persisterende) doodswensen en beoordelen van het euthanasieverzoek op psychische grondslag:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Cursus voor psychiaters en andere zorgprofessionals in GGZ. Een dergelijke cursus bestaat uit een plenair algemeen deel en een specifiek deel voor andere zorgprofessionals. -E-learning/online course: module bespreken doodswensen en beoordeling van euthanasieverzoek op psychische grondslag. <p>2. Scholingsaanbod voor psychiaters: het doen van een second opinions in het kader van een euthanasieverzoek op psychische grondslag</p>	
3	<p>Ontwikkelen zorgstandaard</p> <p>Een eerste verkenning naar en inventarisatie om inzicht te verkrijgen in wat er nodig is om een zorgstandaard door AKWA te laten ontwikkelen. Dit heeft als doel dat op termijn een zorgstandaard euthanasiezorg op psychische grondslag in samenwerking met AKWA GGZ ontwikkeld kan worden. Akwa GGZ is een samenwerking van ggz-organisaties, patiënten, naasten en professionals en ontwikkelt, beheert en ondersteunt het gebruik van kwaliteitsstandaarden via GGZ-standaarden.</p> <p><u>Doelstellingen:</u> naast de bestaande documenten (wet-en regelgeving, EuthanasieCode 2022, Richtlijn NVvP) verkenningen doen om een zorgstandaard te ontwikkelen betreffende zorg voor mensen met een persisterende doodswens en euthanasieverzoeken op psychische grondslag.</p> <p><u>Resultaat:</u></p> <p>1. door het delen van kennis, expertise en best practices wordt zorggedragen dat persisterende doodswensen bij patiënten eerder en beter besproken worden en euthanasieverzoeken van een patiënt meer door eigen behandelaars binnen de GGZ beoordeeld en vervolgd worden. Hierdoor ontstaat er een betere balans in verdeling tussen zorgvraag – regulier aanbod psychiatrie en de 'vangnetfunctie' van het ExpertiseCentrum Euthanasie.</p> <p>2. Bevorderen dat euthanasietrajecten van een patiënt niet onnodig vertraagd worden doordat meer psychiaters second opinions (kunnen) doen.</p> <p><u>Product:</u> verkenning en inventarisatie Zorgstandaard – template inrichting euthanasiezorg op psychische grondslag</p> <p>De eerste verkenning en inventarisatie leidt tot een overzicht wat nodig is om op termijn een zorgstandaard te ontwikkelen. Dit stimuleert hoe GGZ-instellingen beleid rondom euthanasiezorg op een manier inrichten die past bij de instelling maar waarbij wel gestreefd wordt naar enige mate van homogeniteit.</p>	€ 7.320, 00
4	<p>Onderzoek</p> <p>Het opstellen van een onderzoeksagenda rondom de thema's persisterende doodswens, euthanasiewens en euthanasieverzoeken op psychische grondslag en het bevorderen/initiëren van onderzoek. Daarbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan het initiëren van een inventariserend</p>	€ 49.260, 00

	<p>onderzoek voor de start van het project naar barrières en facilitatoren voor het in behandeling nemen van een euthanasieverzoek op psychische grondslag. Daarnaast wordt wetenschappelijk onderzoek dat reeds plaatsvindt op het inhoudelijk terrein van persisterende doodswens en euthanasieverzoek op psychische grondslag gedeeld en verspreid.</p> <p><u>Doelstelling:</u> bevorderen van wetenschappelijk onderzoek naar beleid rondom persisterende doodswens en euthanasieverzoeken binnen GGZ.</p> <p><u>Resultaat:</u> onderzoek en evaluatie wat GGZ instellingen nodig hebben voor betere inrichting van zorg voor patiënten met een persisterende doodswens en euthanasiezorg op psychische grondslag en wat de betekenis van het netwerk is.</p> <p><u>Product:</u> één publicatie. De inhoud van de publicatie hangt af de onderzoeksagenda, maar zal vooral praktijkgericht zijn en zich bijvoorbeeld kunnen richten op wat het netwerk brengt voor de professionals binnen de ggz, wat het resultaat is in bijvoorbeeld het bespreekbaar maken van een persisterende doodswens, welke handvatten nodig zijn om dit beter te kunnen doen, op welk moment, door wie etc. Het is openlijk beschikbaar middels open access.</p>	
5	<p>Projectmanagement en communicatie</p> <p>1. Het benoemen van een projectgroep met bijbehorende financieel en logistiek management gedurende 3 jaar.</p> <p>2. Het ontwikkelen van een website waarop kennis, expertise en initiatieven van instellingen, scholingsaanbod, wetenschap, een paragraaf waarin psychiaters en andere professionals met een specifieke deskundigheid over een bepaalde psychische aandoening aan kunnen geven dat ze bereid zijn om second opinions in het kader van euthanasie op psychische grondslag te doen. De website wordt ontwikkeld en onderhouden door derden.</p> <p><u>Doelstelling:</u> doelstellingen onder activiteit 1 t/m 4 bewerkstelligen met bijbehorende resultaten</p> <p><u>Producten:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - project management team met financiële en logistieke ondersteuning. - website - Jaarverslag en verantwoording naar VWS - Bijeenkomsten met samenwerkingspartners 1 keer per jaar 	<p>€ 82.608,00</p> <p>(waarvan € 5.000 per jaar dus € 15.000 in totaal voor de bouw + onderhoud van de website)</p>
6		
7		

Vraag 3: Welke van deze activiteiten zijn economische activiteiten en welke niet? Motiveer het antwoord.

Een economische activiteit is het aanbieden van goederen of diensten op een markt. Er bestaat een markt als er een andere onderneming is die het goed of de dienst ook aanbiedt of kan aanbieden.

De rechtsvorm van de organisatie die de economische activiteiten uitvoert doet niet ter zake. Ook stichtingen of verenigingen kunnen economische activiteiten uitvoeren.

Nr.	Activiteit	Economisch?	Waarom wel/niet?
1	Bijeenkomsten/delen van kennis	Nee	Voor de bijeenkomsten die door het netwerk worden georganiseerd bestaat geen markt. Dit betekent dat er geen (commerciële) concurrentie voor deze activiteiten bestaat. De bijeenkomsten

			<p>zijn gratis toegankelijk.</p> <p>Tijdens de bijeenkomsten wordt bestaande kennis, expertise en best practices met een ieder om niet gedeeld.</p> <p>Er is geen sprake van economische activiteiten.</p> <p>In de beschikking wordt de voorwaarde opgenomen dat bij inzet van derden, diensten worden ingehuurd op transparante wijze en tegen markconforme tarieven.</p>
2	Ontwikkelen van scholingsaanbod	Nee	<p>De cursussen voor zorgprofessionals/psychiaters en de e-learning die worden ontwikkeld zijn aanvullend op bestaand scholingsaanbod van bijvoorbeeld de Nederlandse Vereniging voor Psychiatrie (NVvP) en Expertisecentrum Euthanasie (EE) en dienen te voorzien in bestaande lacunes.</p> <p>Het scholingsaanbod wordt ontwikkeld door (vertegenwoordigers) van ggz organisaties voor psychiaters en andere zorgprofessionals die werkzaam zijn binnen de GGZ.</p> <p>De cursussen zijn gratis toegankelijk voor de deelnemers en ook de e-learning is gratis beschikbaar.</p> <p>Het scholingsaanbod dat wordt ontwikkeld, wordt bovendien gratis beschikbaar gesteld via de website die door het netwerk wordt ontwikkeld.</p> <p>Er is geen sprake van economische activiteiten.</p> <p>In de beschikking wordt de voorwaarde opgenomen dat bij eventuele inzet/inhuur van diensten van derden, dit geschiedt op transparante wijze en tegen markconforme tarieven.</p>
3	Ontwikkelen zorgstandaard	Nee	<p>Het betreft een eerste verkenning en inventarisatie om inzicht te verkrijgen wat nodig is om op termijn een zorgstandaard te ontwikkelen. Het uitvoeren van een verkenning is geen economische activiteit.</p>
4	Onderzoek	Nee	<p>Het opstellen van een onderzoeksagenda en het bevorderen/initiëren van onderzoek is geen economisch activiteit. Door het landelijke expertisenetwerk wordt niet zelf onderzoek verricht.</p>
5	Projectmanagement en communicatie	Nee	<p>Projectmanagement betreft een overkoepelende post die dient te worden omgeslagen over de andere activiteiten.</p> <p>Voor de te ontwikkelen website bestaat geen markt. Het betreft zeer specifieke</p>

			<p>expertise. Bovendien wordt er voorzien in bestaande lacunes. De kennis, expertise, best practices en scholing die via de website worden ontwikkeld zijn gratis toegankelijk voor eenieder. Er is dan ook geen sprake van Er is geen sprake van economische activiteiten.</p> <p>In de beschikking wordt de voorwaarde opgenomen dat bij inzet/inhuur van diensten van derden, dit geschiedt op transparante wijze en tegen markconforme tarieven.</p>
6		Kies een item.	
7		Kies een item.	

Vraag 4: Is de subsidieontvanger landelijk actief? Worden de activiteiten door heel Nederland uitgevoerd?

Alleen subsidie die zuiver lokaal is, heeft geen grensoverschrijdend effect in het staatssteunrecht. Denk daarbij aan een klein verzorgingshuis in het midden van het land, waar alleen Nederlandse bewoners verzorgd worden en waarin ook geen enkele buitenlandse investeerder geïnteresseerd is, en evenmin in verzorgingshuizen in de omgeving.

Ja

Conclusie: Als je op vraag 3 één of meerdere keren "ja" hebt geantwoord en eveneens op vraag 4, dan is er zeer waarschijnlijk sprake van staatssteun.

Er is geen sprake van staatssteun. Met de projectsubsidie worden niet-economische activiteiten gesubsidieerd.

Dat er sprake is van staatssteun is nog geen reden om niet te subsidiëren. Alleen ongeoorloofde staatssteun is verboden. Staatssteun kan geoorloofd worden gemaakt op een aantal manieren. Voor VWS zijn de volgende vrijstellingen relevant:

- A. De 'de-minimis' verordening;
Subsidies van minder dan € 200.000,- over drie jaar aan één onderneming. Zie ook paragraaf 3.1 van de 'Handreiking Staatssteun voor de overheid'.
- B. Een van de vrijstellingsverordeningen, waarbij voor VWS eigenlijk alleen de Algemene Groepsvrijstellingsverordening (AGVV) van belang is;
Denk daarbij aan steun voor het MKB, steun voor onderzoek, ontwikkeling en innovatie, steun voor kwetsbare werknemers en werknemers met een handicap, sociale vervoerssteun voor bewoners van afgelegen gebieden, steun voor cultuur en instandhouding van het erfgoed, steun voor sportinfrastructuur en multifunctionele recreatieve infrastructuur. Zie ook paragraaf 3.2 van de 'Handreiking Staatssteun voor de overheid'.
- C. Er is sprake van een Dienst van Algemeen Economisch Belang (DAEB).
Het moet dan gaan om diensten die de markt onvoldoende oppakt of niet tegen maatschappelijk aanvaardbare en objectieve voorwaarden worden verricht (bv prijs, kwaliteit of continuïteit). Denk daarbij aan spoedeisende hulp in afgelegen gebieden of bijvoorbeeld de kosten voor de NIPT-test. Zie ook paragraaf 3.5 van de Handreiking Staatssteun voor de overheid' en de 'Handreiking DAEB'.²

Hulp nodig? Neem contact op met WJZ via de [Dienstpostbus WJZ-Staatssteun](#) en stuur daarbij de ingevulde toets mee. Voeg daarbij ook de aanvraag, het activiteitenplan en de begroting, als die er reeds zijn.

WJZ

Is WJZ ingeschakeld?

Ja

Nee

Naam WJZ'er:

ADVIES WJZ:

WJZ heeft aanvullende vragen gesteld en aangegeven dat na aanscherping van de staatsteuntoets deze akkoord is bevonden. Hierop is de staatsteuntoets aangepast.

² De 'Handreiking DAEB' is [hier](#) te vinden.